

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กลองยาวในสังคมและวัฒนธรรมชาวนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและลักษณะเฉพาะทางกายภาพของกลองยาว ความเชื่อและบทบาทของกลองยาว และวิเคราะห์จังหวะที่ใช้ในการเล่นกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ตามระเบียบวิธีการวิจัยทางมานุษยคดีวิทยา สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ความเป็นมาและลักษณะเฉพาะทางกายภาพของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

1.1 ความเป็นมาของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ กลองยาวเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นในสังคมของชาวนครสวรรค์มานานแล้ว ปรากฏหลักฐานว่ามีการเล่นกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์มาประมาณ 101 ปีล่วงมาแล้ว โดยชาวบ้านใช้กลองยาวตีระเคมรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสต้นมณฑลนครสวรรค์ในวันที่ 28 สิงหาคม ร.ศ.125 (พ.ศ. 2449) กลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ เบื้องต้นเกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในจังหวัดนครสวรรค์ร่วมกันคิดสร้างสรรค์เป็นการละเล่นพื้นบ้านเพื่อใช้ในการแห่ขบวนของงานบุญต่าง ๆ ในพุทธศาสนา ต่อมาจึงได้ขยายบทบาทเพื่อรับใช้สังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความบันเทิง และด้านประเพณี เป็นต้น การเล่นกลองยาวจะเล่นเฉพาะในงานที่เป็นงานมงคลเท่านั้น เช่น ใช้เล่นในขบวนแห่ของ งานบวช งานโกนจุก งานทำบุญผ้าป่า งานทำบุญกฐิน งานประเพณีสงกรานต์ งานแห่ขันหมาก งานมงคลสมรส และงานเฉลิมฉลองถาวรวัตถุของพุทธศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้กลองยาวบรรเลงเพื่อเป็นจังหวะดนตรีให้กับการเล่นรำวงของชาวบ้านอีกด้วย การเล่นกลองยาวเพื่อเป็นอาชีพในจังหวัดนครสวรรค์ได้เริ่มประมาณปี พ.ศ. 2473 โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่อำเภอพยุหะคีรี มีการจัดตั้งคณะกลองยาวอาชีพขึ้นหลายคณะ เพื่อใช้รองรับกิจกรรมที่มีความต้องการให้กลองยาวไปบรรเลงหรือแสดงในงานต่าง ๆ ของสังคมขณะนั้น การแสดงกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ได้รับความนิยมจากชุมชนมากที่สุดในช่วง พ.ศ.2508-2524 คณะกลองยาวต่าง ๆ นอกจากจะแสดงภายในจังหวัดนครสวรรค์แล้ว ยังได้รับ

การติดต่อจัดหาไปแสดงที่จังหวัดใกล้เคียงด้วย ทำให้เป็นที่รู้จักทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง การแสดงกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ได้เริ่มเสื่อมความนิยมลงตั้งแต่ พ.ศ.2524 เป็นต้นมาสาเหตุหลักเนื่องมาจากการเสื่อมความนิยมในศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย ต่อมาใน พ.ศ.2535 รัฐบาลในขณะนั้นได้มีนโยบายอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทย มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์และจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่หรือมีภารกิจเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทยเพิ่มขึ้น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนครสวรรค์ โดยเฉพาะสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ได้จัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการแสดงพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้การแสดงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม จึงทำให้การแสดงกลองยาวยังคงดำรงอยู่ในสังคมชาวนครสวรรค์จนถึงปัจจุบัน

1.2 ลักษณะเฉพาะทางกายภาพของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

ลักษณะเฉพาะทางกายภาพของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ซึ่งศึกษาจากกลองยาวที่ใช้ตีในคณะกลองยาวปัจจุบันจำนวน 4 คณะคือ คณะนายล้วน จิวสุข คณะบุญมาศิลป์ คณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ และคณะเขาทอง ใช้กลองยาวในการศึกษาจำนวน 19 ลูก พบว่า

วัสดุที่ใช้ทำหุ่กลอง ทั้งหมดเป็นไม้จากธรรมชาติ ส่วนใหญ่ทำจากไม้ขนุน

วัสดุที่ใช้ทำหนังหน้ากลอง ทั้งหมดเป็นหนังสัตว์ ส่วนใหญ่เป็นหนังวัว

วัสดุที่ใช้ทำสายชิงหน้ากลอง เป็นวัสดุที่ทำมาจากธรรมชาติและจากสารสังเคราะห์ ส่วนใหญ่ใช้เชือกไนลอนเป็นสายชิงหน้ากลองมากที่สุด

วัสดุที่ใช้ทำสายสะพายกลอง เป็นวัสดุที่ทำมาจากธรรมชาติและจากสารสังเคราะห์ ส่วนใหญ่ใช้ผ้าฝ้ายเป็นสายสะพายกลองมากที่สุด

ความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลอง มีหลายขนาดความยาว ความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองที่พบมากคือขนาด 23 เซนติเมตร และ 24.5 เซนติเมตร

ความยาวของเส้นรอบวงโกลอง มีหลายขนาดความยาว ความยาวของเส้นรอบวงโกลองที่พบมากคือขนาด 82, 83, 84, 86 และ 95 เซนติเมตร

ความยาวของโกลอง มีหลายขนาดความยาว ความยาวของโกลองที่พบมากคือขนาด 23 เซนติเมตร

ความยาวของเส้นรอบวงเอวกลอง มีหลายขนาดความยาว ความยาวของเส้นรอบวงเอวกลองที่พบบ่อยคือขนาด 28 เซนติเมตร

ความยาวของหุ่นกลอง มีหลายขนาดความยาว ความยาวของหุ่นกลองที่พบบ่อยคือขนาดความยาว 81 เซนติเมตร

ความยาวของหางกลอง มีหลายขนาดความยาว ความยาวของหางกลองที่พบบ่อยคือขนาด 54 เซนติเมตร และขนาด 58 เซนติเมตร

ความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางลำโพงกลอง มีหลายขนาดความยาว ความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางลำโพงกลอง ณ บริเวณก้นกลองที่พบบ่อยคือขนาด 26 เซนติเมตร

วัสดุที่ทำเคลือบผิวหุ่นกลอง ส่วนใหญ่ใช้เซลแล็กเป็นวัสดุทาเคลือบผิวหุ่นกลอง

2. ความเชื่อและบทบาทของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

2.1 ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ ความเชื่อในกลองยาวทำให้มีพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลองยาว โดยพิธีกรรมนั้นมีฐานความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และความเชื่อเกี่ยวกับผี พิธีกรรมของกลองยาวที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อดังกล่าว ได้แก่ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกลองยาว เช่น พิธีตัดไม้มาทำกลอง การเขียนอักขระคาถาลงบนหนังหน้ากลอง พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกกลองยาว เช่น พิธีค่านับครูเพื่อขอฝากตัวเป็นศิษย์กับครูกลองยาว พิธีไหว้ครูประจำปีของคณะกลองยาว พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตีกลองยาว เช่น พิธีไหว้ครูก่อนทำการแสดงกลองยาว การเสกเป่าคาถาอาคมก่อนการแสดง พิธีกรรมหลังการบรรเลง เช่น การพนมมือยกขึ้นไหว้ครูและสิ่งศักดิ์สิทธิ์หลังสิ้นสุดการแสดง

2.2 บทบาทของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ สังคมและวัฒนธรรมชาวนครสวรรค์นั้นถือว่ากลองยาวเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงความยินดี ความสนุกสนาน และความเป็นสิริมงคล การแสดงกลองยาวได้รับความนิยมจากชาวนครสวรรค์ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ดูและหรือในฐานะเป็นผู้เล่น ทำให้กลองยาวเข้าไปมีบทบาทร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสังคมชาวนครสวรรค์ ได้แก่ ด้านพุทธศาสนา ด้านประเพณี ด้านการศึกษา ด้านการกีฬา ด้านการแสดงพื้นบ้าน ด้านอาชีพ ด้านสัญลักษณ์ในการสื่อสาร ด้านการแสดงฐานะของบุคคล และด้านการบันเทิง

3. วิเคราะห์จังหวัดที่ใช้ในการตีกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดที่ใช้ในการตีกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่ามีจำนวน 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนึ่งบ่อม จังหวัดสองบ่อม

จังหวะสามบ่อม จังหวะสี่บ่อม จังหวะสามเป็ง จังหวะเร็ว จังหวะกราว จังหวะซึ้งกลองยาว จังหวะสองเป็ง จังหวะเดิน จังหวะม้าย่องกลองยาว และจังหวะมานี้ด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จังหวะที่ใช้ในการตีกลองยาว 3 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างจังหวะ ประโยคจังหวะ และการแปรจังหวะ ผลการวิเคราะห์จังหวะสรุปได้ดังนี้

3.1 โครงสร้างจังหวะ

โครงสร้างจังหวะหนึ่งบ่อม พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ ตั้งแต่ 2 ท่อน ถึง 4 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะมี 2 ลักษณะคือ การเรียงแบบปกติ และการเรียงแบบซ้ำสลับท่อน โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะสองบ่อม พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 3 ท่อน 5 ท่อน และ 6 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะสามบ่อม พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 2 ท่อน 3 ท่อน 4 ท่อน และ 6 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ และการเรียงแบบซ้ำสลับท่อน โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะสี่บ่อม พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 5 ท่อน และ 6 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะสามเป็ง พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 3 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ และการเรียงแบบซ้ำสลับท่อน โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะเร็ว พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 3 ท่อน และ 4 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะกราว พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 3 ท่อน และ 6 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ และการเรียงแบบซ้ำสลับท่อน โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะซึ้งกลองยาว พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 2 ท่อน และ 3 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะสองเป็ง พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 2 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะเดิน พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 2 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบปกติ โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะม้าย่องกลองยาว พบว่ามีจำนวนท่อนใน โครงสร้างจังหวะ 2 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบซ้ำท่อนคือ A : A โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท

โครงสร้างจังหวะมาเน็ด พบว่ามีจำนวนท่อนในโครงสร้างจังหวะ 3 ท่อน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะเป็นการเรียงแบบซ้ำสลับท่อน โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท

3.2 รูปแบบประโยคจังหวะ จังหวะกลองยาวของคณะต่าง ๆ ในจังหวัด นครสวรรค์ มีจำนวน 12 จังหวะ แต่ละจังหวะมีรูปแบบประโยคจังหวะที่แตกต่างกัน จังหวะม้าย่องกลองยาวของคณะเขาทอง เป็นจังหวะกลองยาวที่มีรูปแบบประโยคจังหวะน้อยที่สุดคือ มีเพียง 2 รูปแบบประโยคจังหวะ จังหวะสี่ปอมของคณะประพิษ รุ่งเรืองศิลป์ เป็นจังหวะกลองยาวที่มีรูปแบบประโยคจังหวะมากที่สุดโดยมี 13 รูปแบบประโยคจังหวะ

3.3 การแปรจังหวะ การแปรจังหวะหลักที่อยู่ในท่อนกระสวนจังหวะกลองยาวของแต่ละคณะกลองยาวในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีการแปรจังหวะทั้ง 12 จังหวะสรุปได้ดังนี้

จังหวะหนึ่งปอม คณะนายล้วน จิวสุข มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 2 รูปแบบ คณะบุญมาศิลป์ มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 1 รูปแบบ และคณะประพิษ รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 1 รูปแบบ

จังหวะสองปอม คณะนายล้วน จิวสุข มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 3 รูปแบบ คณะบุญมาศิลป์ มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 5 รูปแบบ และคณะประพิษ รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 5 รูปแบบ

จังหวะสามปอม คณะนายล้วน จิวสุข มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 3 รูปแบบ คณะบุญมาศิลป์ มีการแปรจังหวะจากกระสวนจังหวะหลัก 1 รูปแบบ คณะประพิษ

รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 4 รูปแบบ และคณะเขาทอง มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 2 รูปแบบ

จิ้งหะสี่ป้อม คณะบุญมาศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 3 รูปแบบ และคณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 7 รูปแบบ

จิ้งหะสามเป้ง คณะนายล้วน จิวสุข มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 1 รูปแบบ คณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 1 รูปแบบ และคณะเขาทอง มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 1 รูปแบบ

จิ้งหะเร็ว คณะนายล้วน จิวสุข มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 2 รูปแบบ และคณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 4 รูปแบบ

จิ้งหะกราว คณะบุญมาศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 2 รูปแบบ คณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 4 รูปแบบ และคณะเขาทอง มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 1 รูปแบบ

จิ้งหะเซ็งกลองยาว คณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 2 รูปแบบ และคณะเขาทอง มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 1 รูปแบบ

จิ้งหะสองเป้ง คณะนายล้วน จิวสุข มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 2 รูปแบบ

จิ้งหะเดิน คณะนายล้วน จิวสุข มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 2 รูปแบบ

จิ้งหะม้าย่องกลองยาว คณะเขาทอง มีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 1 รูปแบบ

จิ้งหะมานี้ด คณะเขาทองมีการแปรจิ้งหะจากกระสอจิ้งหะหลัก 1 รูปแบบ

อภิปรายผล

1. ความเป็นมาและลักษณะเฉพาะทางกายภาพของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

1.1 ความเป็นมาของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

ความเป็นมาของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าใครหรือชุมชนใดเป็นผู้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเป็นคนแรกหรือแห่งแรก เนื่องจากระบบการสืบทอดความรู้เกี่ยวกับกลองยาวที่ผ่านมาเป็นแบบมุขปาฐะ ไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้นจึงไม่

สามารถกำหนดต้นกำเนิดของกลองยาวได้ สิ่งที่ศึกษาได้เป็นการอนุมานอายุของการแสดง และสถานที่ที่เคยปรากฏการแสดงเท่านั้น ซึ่งช่วยให้เห็นความเป็นมาของกลองยาวนครสวรรค์ มาตามลำดับ อีกทั้งศิลปินพื้นบ้านที่เคยร่วมเล่นร่วมแสดงกลองยาวซึ่งปัจจุบันมีอายุมากพบใน เขตอำเภอพยุหะคีรี โดยยังมีการแสดงกลองยาวในงานเทศกาลงานบุญประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งสร้างกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์มีอยู่ 2 แห่งใน อำเภอพยุหะคีรี โดยแห่งแรกอยู่ที่บ้านหาดสะแก ตำบลย่านมัทรี ซึ่งในอดีตเป็นสถานที่ที่มี ต้นขนุนซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตกลองยาวปลูกอยู่มาก แห่งที่สองอยู่ที่บ้านเนินตะควน ตำบล สระทะเล (เดิมตำบลสระทะเลเป็นส่วนหนึ่งของตำบลย่านมัทรี) ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีต้นขนุนและต้น มะขามเทศปลูกอยู่มากเช่นกัน กลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ เบื้องต้นเกิดจากการรวมกลุ่มของ ชาวบ้านในจังหวัดนครสวรรค์ร่วมกันคิดสร้างสรรค์เป็นการละเล่นพื้นบ้านเพื่อใช้ในการแห่ขบวน ของงานบุญต่าง ๆ ในพุทธศาสนา ต่อมาจึงได้ขยายบทบาทเพื่อรับใช้สังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความบันเทิง และด้านประเพณี เป็นต้น การเล่นกลองยาวจะเล่นเฉพาะในงานที่เป็นงาน มงคลเท่านั้น เช่น ใช้เล่นในขบวนแห่ของ งานบวช งานโกนจุก งานทำบุญผ้าป่า งานทำบุญกุฏิ งานประเพณีสงกรานต์ งานแห่ขันหมาก งานมงคลสมรส และงานเฉลิมฉลองถาวรวัตถุของพุทธศาสนา เป็นต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ด้วยเหตุที่ชาวนครสวรรค์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเหมือนกับคน ส่วนใหญ่ของประเทศไทยและเหมือนกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคอุษาคเนย์ ดังนั้นวัฒนธรรม ทางดนตรีจึงอาจได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดียที่มาพร้อมทั้งศาสนาพุทธและศาสนา พราหมณ์-ฮินดู ในรูปแบบของปัญญาดุริยางค์ (paneaturiyaaha) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภท สุเถรี อาตต วิตต อาตตวิตต และฆน (บางตำราอาจใช้คำว่าเบญจดุริยางค์) ซึ่งเดิมในประเทศอินเดีย นิยมใช้วงดนตรีชนิดนี้เพื่อกิจกรรมของทหาร โดยใช้บรรเลงปลุกใจและให้จังหวะเมื่อยามรบทัพ ต่อมาได้นำมาใช้เป็นดนตรีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ นำขบวนเสด็จ ประโคมเวลาผลัดยาม และใช้เมื่อเสด็จออกขุนนาง ต่อมาพระมหากษัตริย์ทรงใช้เป็นเครื่องนำเสด็จพระบรมสารีริกธาตุ ประโคมเป็นพุทธบูชา และใช้บรรเลงในการประกอบศาสนกิจต่าง ๆ เพื่อปัดเสนียดจัญไรและก่ออาภรณ์ ให้เป็นมงคล (ไมเคิล ไรท์, 2535: 125-126) บทบาทและลักษณะของปัญญาดุริยางค์ดังกล่าวต่อมา จึงเกิดการรับและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน เมื่อชาวนครสวรรค์ได้รับเข้ามา ก็อาจมีการ ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงบางประการ เช่น จังหวะ ทำนอง เครื่องดนตรี และการประสมวง จนเกิด อัตลักษณ์ทางดนตรี (musical identity) เป็นวงกลองยาวแบบชาวนครสวรรค์ดังปัจจุบัน และปรับปรุง บทบาทหรือโอกาสในการใช้บรรเลงเพื่อให้เหมาะสมกับชุมชนและสังคม โดยนำมาใช้ในกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชนโดยยังคงใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา กิจกรรมที่เป็นมงคล และหรือ กิจกรรมที่ต้องการสร้างบรรยากาศเพื่อปลุกใจกลุ่มชนให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริงสร้าง

ความอบอุ่นแก่จิตใจ กลองยาวจึงเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต (way of life) ชาวนครสวรรค์ในลักษณะประเพณีราษฎร์ (little tradition) นอกจากนี้ ด้วยจังหวัดนครสวรรค์มีลักษณะภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เป็นที่รวมของแม่น้ำสายสำคัญของภาคเหนือคือ ปิง วัง ยม และน่าน ที่ไหลมารวมกันเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำเจ้าพระยา ณ จังหวัดนครสวรรค์ และไหลผ่านจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลาง จนถึงอ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ จึงทำให้นครสวรรค์เป็นเมืองท่าที่เป็นศูนย์กลางของการค้าและการคมนาคมทางน้ำ ซึ่งเมืองหรือกลุ่มชนต่าง ๆ ในภาคเหนือและภาคกลางใช้ติดต่อค้าขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตร ของป่า และสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต่อกันมาตั้งแต่อดีต ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เกิดการปะทะสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมของเมืองที่อยู่ในลุ่มน้ำต่าง ๆ กับเมืองนครสวรรค์อย่างต่อเนื่องทั้งในแบบสันติวิธีอันได้แก่ การติดต่อ การแลกเปลี่ยนทางการค้า วัฒนธรรม และตลอดจนการสร้างสายสัมพันธ์ในระบบเครือข่าย ส่วนแบบอสังติวิธี ได้แก่ การทำสงครามในช่วงเวลาต่าง ๆ ดังปรากฏในบันทึกของประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงอาจทำให้วัฒนธรรมกลองของชาวล้านนาซึ่งมีกลองลักษณะเป็นรูปถ้วยเช่นเดียวกับกลองยาว เช่น กลองแฉวง กลองหลวง กลองปู่เจ้า และกลองสิ่งหม้อง กับวัฒนธรรมของชาวนครสวรรค์และหรือวัฒนธรรมของภาคกลางของไทยเกิดการสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรม (acculturation) ต่อกันในมิติต่าง ๆ ของสังคมในอดีตจนถึงปัจจุบัน อันนำมาซึ่งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (cultural diffusion) หรือการหยิบยืมทางวัฒนธรรม (cultural borrowing) ระหว่างชุมชนหรือสังคมต่าง ๆ ภายในประเทศและในเขตภูมิภาคนี้

การเล่นกลองยาวเพื่อเป็นอาชีพในจังหวัดนครสวรรค์ได้เริ่มประมาณ พ.ศ.2473 โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่อำเภอพยุหะคีรี มีการจัดตั้งคณะกลองยาวอาชีพขึ้นหลายคณะ เพื่อใช้รองรับกิจกรรมที่มีความต้องการให้กลองยาวไปบรรเลงหรือแสดงในงานต่าง ๆ ของสังคม ขณะนั้น การแสดงกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ได้รับความนิยมจากชุมชนมากที่สุดในช่วง พ.ศ.2508-2524 นอกจากจะแสดงภายในจังหวัดนครสวรรค์แล้ว ยังได้รับการติดต่อจัดหาไปแสดงที่จังหวัดใกล้เคียงด้วย ทำให้เป็นที่รู้จักทั้งในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการประกวดกลองยาวในงานบุญประจำปีฉลองพระพุทธบาทวัดเขาแก้ว อำเภอพยุหะคีรี ที่ได้เริ่มจัดมาตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.2500 ซึ่งจากการประกวดกลองยาวในครั้งนั้น ทำให้เกิดการจัดตั้งคณะกลองยาวต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอำเภอพยุหะคีรีและอำเภอใกล้เคียง คณะกลองยาวต่าง ๆ ได้พยายามพัฒนาฝีมือและรูปแบบการแสดงกลองยาวของตนเอง เพื่อต้องการความเป็นหนึ่ง ส่งผลให้มีการปรับปรุงรูปแบบการแสดงต่าง ๆ เช่น จากเดิมที่ผู้เล่นกลองยืนและกลองรำใช้ผู้แสดงเป็นชายล้วน เปลี่ยนมาเป็นการใช้ผู้แสดงหญิงเล่นกลองรำ มีการต่อกลอง การตีลังกาและต่อตัวแบบกายกรรมจีน การรำและโยนรับกลองยาว การรำและคาบ

กลองยาว และการแสดงพิเศษต่าง ๆ ที่เลียนแบบการแสดงมายากล อาทิเช่น การแสดงการเคี้ยวแก้ว การแสดงการใช้มือเปล่ารูดโซ่ที่ถูกเผาจนร้อนเป็นสีแดง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นความแปลกใหม่ในช่วงสมัยนั้น สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนให้อยากชมการแสดง คณะกลองยาวที่ชนะเลิศจากการประกวดงานประจำปีของวัดเขาแก้วจะมีชื่อเสียงมาก ประชาชนทั่วไปอยากเห็นการแสดงของคณะกลองยาวที่ชนะเลิศประจำปี ทำให้มีผู้มาจ้างให้ทำการแสดงมากขึ้น ส่งผลให้คณะกลองยาวมีรายได้จากการแสดงเพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้อาจเป็นผลมาจากนโยบายของจังหวัดนครสวรรค์ ที่ต้องการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด และจากการที่หน่วยงานราชการในจังหวัดนครสวรรค์ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปให้ความร่วมมือในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด มีการจัดการประกวดกลองยาวในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ.2508 อีกทั้งคณะกลองยาวในอำเภอพยุหะคีรีได้รับการยอมรับในฝีมือการแสดงกลองยาว ได้รับชัยชนะจากการประกวดกลองยาวตลอดมาทั้งในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค และด้วยที่ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียงนับถือศาสนาพุทธ จึงมีค่านิยมในการส่งบุตรหลานบวชพระหรือบวชเณร นิยมจัดงานบวชบุตรหลานในเทศกาลงานบวชในช่วงก่อนเข้าพรรษา มีการใช้กลองยาวบรรเลงในการแห่ภาค และงานเฉลิมฉลองแสดงความยินดีแก่พ่อแม่ของนาคและญาติพี่น้อง รวมทั้งการใช้กลองยาวในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น งานทำบุญผ้าป่า งานทำบุญกฐิน งานประเพณีสงกรานต์ งานมงคลสมรส และงานเฉลิมฉลองถาวรวัตถุของพุทธศาสนา เป็นต้น ประชาชนทั่วไปจึงนิยมมาว่าจ้างคณะกลองยาวในอำเภอพยุหะคีรีไปแสดงในงานต่าง ๆ ด้วยเชื่อมั่นว่ามีฝีมือการแสดงดี จนต่อมาอำเภอพยุหะคีรีได้กลายเป็นศูนย์กลางของการประกวดกลองยาวและการจัดหาคณะกลองยาวเพื่อไปแสดงในงานต่าง ๆ

การแสดงกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ได้เริ่มเสื่อมความนิยมลงตั้งแต่ พ.ศ.2524 เป็นต้นมา สาเหตุหลักเนื่องมาจากการเสื่อมความนิยมในศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย อันเป็นผลมาจากจากแผนพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ความเจริญของสาธารณูปโภคและเทคโนโลยี เช่น ถนน ไฟฟ้า เครื่องรับโทรทัศน์ ตู้เย็น รถไถนา ได้เข้าสู่ชุมชนต่าง ๆ ทำให้วัฒนธรรมของชาติตะวันตกได้แพร่หลายเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว เกิดผลกระทบต่อดังกล่าวทำให้คนรุ่นใหม่หันมานิยมวัฒนธรรมของต่างชาติ ศิลปะพื้นบ้านชาติเวทีสันตสนุน คณะกลองยาวมีงานการแสดงน้อยลงมากจนไม่สามารถที่จะยึดเป็นอาชีพหลักในการดำรงตนได้ มีคนสนใจสืบทอดศิลปะกลองยาวน้อยมาก กอปรกับเจ้าของคณะกลองยาวได้เสียชีวิตลง ในระยะเวลาไล่เลี่ยกันและไม่มีผู้สืบทอดการแสดงต่อ ผู้ที่เป็นนักแสดงเดิมมีอายุมากขึ้นและเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วได้หยุดแสดง เหตุเพราะเปลี่ยนอาชีพ ย้ายถิ่น หรือติดภารกิจในการดูแล

ครอบครัวยุคใหม่ นอกจากนี้นี้ยังเกิดความนิยมการแสดงแคนวงประยุกต์ ที่เข้ามาแทนที่การแสดงกลองยาว เนื่องจากสามารถเล่นเพลงได้หลายประเภทและมีจังหวะดนตรีทันสมัยถูกใจผู้ฟัง มีเสียงดนตรีดังกว่ากลองยาวเนื่องจากใช้เครื่องขยายเสียงช่วย และค่าจ้างการแสดงถูกกว่าการจ้างกลองยาวแสดงเนื่องจากใช้จำนวนผู้แสดงน้อยกว่า ปัจจัยเหล่านี้เป็นสาเหตุให้คณะกลองยาวต่าง ๆ ทยอยกันยุบเลิกคณะของตนจนเหลือคณะกลองยาวอาชีพในจังหวัดนครสวรรค์จำนวนน้อยมาก

ต่อมาใน พ.ศ.2535 รัฐบาลได้มีนโยบายอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทย มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์และจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่หรือมีภารกิจงานเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทยเพิ่มขึ้น หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้ร่วมมือกันฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนครสวรรค์ โดยเฉพาะสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ได้จัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการแสดงพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งศิลปะการแสดงกลองยาวพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์ก็ได้รวมอยู่ในหลักสูตรนั้นด้วย อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้การแสดงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม จึงทำให้เยาวชนรุ่นหลังตลอดจนชุมชนมีโอกาสได้รับรู้และร่วมมือในการส่งเสริม อนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปะการแสดงกลองยาวพื้นบ้าน ทำให้การแสดงกลองยาวยังคงดำรงอยู่ในสังคมชาวนครสวรรค์จนถึงปัจจุบัน

1.2 ลักษณะเฉพาะทางกายภาพของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษากลองยาวที่ใช้ตีในคณะกลองยาวปัจจุบัน พบว่า

วัสดุที่ใช้ทำหุ่นกลอง ทั้งหมดเป็นไม้จากธรรมชาติ ส่วนใหญ่ทำจากไม้ขนุน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากไม้ขนุนเป็นไม้ที่หาได้ง่ายในพื้นที่ทั่วไป เป็นไม้เนื้ออ่อน เนื้อไม้มีความเหนียวไม่แตกง่าย สามารถขุดเป็นกลองได้ง่าย เมื่อทำเป็นกลองยาวแล้วมีน้ำหนักเบาและมีเนื้อไม้สวยงาม อีกทั้งมีความเชื่อว่าไม้ขนุนเป็นไม้มงคลของไทย จึงนิยมนำมาใช้ทำเป็นหุ่นกลองยาวเนื่องจากเชื่อว่าจะเกิดความเป็นมงคลแก่ผู้ที่เป็นเจ้าของกลองยาว

วัสดุที่ใช้ทำหน้ากลอง ทั้งหมดเป็นหนังสัตว์ ส่วนใหญ่เป็นหนังวัว ที่เป็นหนังนี้อาจเนื่องมาจากหนังวัวเป็นหนังที่หาได้ง่ายในพื้นที่ทั่วไป มีขนาดความหนาเหมาะสมที่จะขุดเพื่อให้ได้ขนาดความหนาตามที่ช่างทำกลองต้องการ หนังมีความเหนียวทนทานเหมาะสมต่อการชิงและดึงเพื่อขึ้นหน้ากลอง อีกทั้งมีคุณสมบัติในการสร้างเสียงได้ดีเมื่อใช้ฝ่ามือ นิ้วมือ หรืออุ้งมือตีหน้ากลองในตำแหน่งต่าง ๆ ให้ได้เสียงตามที่ต้องการ

วัสดุที่ใช้ทำสายชิงหน้ากลอง เป็นวัสดุที่ทำมาจากธรรมชาติและจากสารสังเคราะห์ วัสดุจากธรรมชาติได้แก่ หนังเรียด และหนังลั่ว ส่วนวัสดุจากสารสังเคราะห์คือ

เชือกไนลอน พบว่ากลองยาวส่วนใหญ่ใช้เชือกไนลอนเป็นสายซึ่งหน้ากลองมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันเชือกไนลอนเป็นวัสดุที่หาได้ง่าย มีหลายขนาด ราคาไม่แพง และมีคุณสมบัติที่เหมาะสม กล่าวคือมีลักษณะเป็นเส้นเชือกที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางกลมได้มาตรฐานตลอดทั้งเส้น มีความเหนียว ความยืดหยุ่น และความทนทานเหมาะสมต่อการร้อยเชือกเพื่อใช้ดึงหนังหน้ากลองที่ซึ่งได้ดี นอกจากนี้ในการแสดงกลองยาวโดยทั่วไปจะนิยมหุ้มโหม่งกลองด้วยลึ้กกลอง ดังนั้นผู้ชมการแสดงจึงไม่เห็นความแตกต่างของวัสดุที่ใช้ทำสายซึ่งหน้ากลอง

วัสดุที่ใช้ทำสายสะพายกลอง เป็นวัสดุที่ทำมาจากธรรมชาติและจากสารสังเคราะห์ ส่วนใหญ่ใช้ผ้าฝ้ายเป็นสายสะพายกลองมากที่สุด เนื่องจากผ้าฝ้ายมีความหนา นุ่ม เหนียว ยืดหยุ่น และไม่บาดผิวหนังหากต้องสะพายกลองยาวแสดงนาน ๆ

ความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลอง ที่พบบ่อยคือขนาด 23 เซนติเมตร และ 24.5 เซนติเมตร ในขณะที่เส้นรอบวงโหม่งกลอง (วัดบริเวณส่วนกลางของความยาวโหม่งกลอง) ที่พบบ่อยคือขนาด 82, 83, 84, 86 และ 95 เซนติเมตร (เมื่อแปลงมาเป็นเส้นผ่าศูนย์กลางจะได้ค่าความยาวเป็น 26.10, 26.41, 26.73, 27.37, และ 30.24 เซนติเมตร) ในส่วนของความยาวของโหม่งกลองที่พบบ่อยคือขนาด 23 เซนติเมตร ความยาวของหุ่นกลองที่พบบ่อยคือขนาด 81 เซนติเมตร ส่วนความยาวของหางกลองที่พบบ่อยคือขนาด 54 เซนติเมตรและขนาด 58 เซนติเมตร และความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางลำโพงกลองที่พบบ่อยคือขนาด 26 เซนติเมตร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กลองยาวเป็นกลองที่มีหุ่นกลองลักษณะเป็นรูปถ้วย ดังนั้นลักษณะสัดส่วนต่าง ๆ ของหุ่นกลองจึงต้องมีความสัมพันธ์กัน เช่น เส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลอง (ความกว้างของหน้ากลอง) จะยาวเท่ากับความยาวของโหม่งกลอง หรือให้โหม่งกลองมีความยาวมากกว่าความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองไม่เกิน 4 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองจะยาวเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางลำโพงกลอง หรือให้เส้นผ่าศูนย์กลางลำโพงกลองยาวกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองไม่เกิน 5 เซนติเมตร เส้นรอบวงโหม่งกลองเมื่อแปลงมาเป็นเส้นผ่าศูนย์กลางแล้ว (ใช้สูตร $2\pi r$) จะยาวเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองบวกอีก 2-3 เซนติเมตร สัดส่วนความยาวของหุ่นกลองจะแบ่งเป็นความยาวของโหม่งกลอง ร้อยละ 35 ความยาวของหางกลอง ร้อยละ 60 ส่วนที่เหลือเป็นความยาวของเอวกลอง ร้อยละ 5 เป็นต้น ซึ่งก็แล้วแต่สูตรการสร้างกลองยาวของช่างทำกลองแต่ละคน (สำราญ วันเทียน, 2549, เมษายน 27) ส่วนขนาดความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ซื้อหรือผู้นำกลองไปใช้ เนื่องจากกลองที่มีขนาดความยาวของเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองแตกต่างกันจะให้ระดับเสียงที่ต่างกัน อีกทั้งสรีระของคนไทยส่วนใหญ่จะมีขนาดร่างกายกะทัดรัด หุ่นกลองที่ใช้จึงมักใช้ขนาดพอเหมาะกับการแขวนสะพายดี และใช้สำหรับการเคลื่อนที่ หรือใช้เคลื่อนไหวร่างกายประกอบการแสดงกลองยาว เป็นต้น

ความยาวของเส้นรอบวงเอวกลอง ที่พบมากคือขนาด 28 เซนติเมตร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของหุ่นกลอง และขนาดของรูที่เจาะเป็นโพรงโค้งผ่านเอวกลองด้านใน เนื่องจากรูกลองที่เจาะด้านในนั้นเป็นทางออกของเสียงกลอง และมีผลต่อคุณลักษณะของเสียงกลองยาว

วัสดุที่ทำเคลือบผิวหุ่นกลอง ส่วนใหญ่ใช้เซลแล็กเป็นวัสดุทาเคลือบผิวหุ่นกลอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลองยาวที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นกลองใหม่ที่เจ้าของคณะกลองยาวได้จัดซื้อมาจากแหล่งสร้างกลองในอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตกลองเชิงธุรกิจ มีการผลิตกลองชนิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงนิยมใช้เซลแล็กเป็นวัสดุทาเคลือบผิวหุ่นกลอง เนื่องจากสามารถหาได้ง่ายและสะดวกในการใช้ ส่วนกลองเก่าที่ผลิตโดยหัวหน้าคณะกลองยาวนั้นนิยมใช้น้ำมันยางจากต้นยางนาเป็นวัสดุทาเคลือบผิวหุ่นกลอง เนื่องจากเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในอำเภอยะหริ่งศรี มีคุณสมบัติใช้ทาเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ทำด้วยไม้ให้มีความคงทนแข็งแรง อีกทั้งมีคุณสมบัติในการกันมดและกันมอดมาทำลายเนื้อไม้ได้

2. ความเชื่อและบทบาทของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

2.1 ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคน เป็นพื้นฐานให้เกิดการกระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งพิธีกรรมในสังคมของมนุษย์ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ จึงทำให้มีพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลองยาว ได้แก่ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกลองยาว พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกกลองยาว และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตีกลองยาว

พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกลองยาว ได้แก่ พิธีตัดไม้มาทำกลอง นิยมนำเอาไม้ขนุนมาสร้างเป็นหุ่นกลองเนื่องจากมีความเชื่อว่าไม้ขนุนเป็นไม้มงคล จะเกิดความเป็นมงคลช่วยเกื้อหนุนคำจูนให้เกิดแต่สิ่งที่ดีและนำโชคลาภมาสู่คณะกลองยาว ก่อนการตัดไม้ผู้ตัดไม้จะมีการจัดเตรียมเครื่องสังเวย ได้แก่ ข้าว อาหารพื้นบ้าน และผลไม้ ใส่กระถางใบตอง และเครื่องบูชา ได้แก่ ดอกไม้ ธูป เทียน ใส่กรวยใบตอง เพื่อทำพิธีบอกกล่าวขอขมาเทพารักษ์หรือนางไม้ และขอไม้เพื่อนำไปสร้างกลอง นอกจากนี้ยังมีการเขียนอักขระคาถาลงบนหนังหน้ากลอง โดยเชื่อว่าเสียงที่ดีจากหนังหน้ากลองที่ลงอักขระคาถานั้นจะเป็นเสียงที่ศักดิ์สิทธิ์ สามารถสะกดจิตใจให้คนที่ได้ยินเสียงกลองนั้นเกิดความรักและชื่นชอบการแสดงกลองยาวของคณะตน จะเห็นได้ว่าพิธีเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อเกี่ยวกับผี และศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งเป็นความเชื่อซึ่งคนไทยส่วนใหญ่ได้นับถือกันมาเดิมก่อนที่ศาสนาพุทธจะเผยแพร่เข้ามาเข้ามาสู่ประเทศไทย (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย,

2548: 80-86) ความเชื่อเกี่ยวกับผี ได้แก่ เทพารักษ์ นางไม้ และพิธีการสังเวทอาหาร ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้แก่ ไสยศาสตร์ เวทมนต์คาถา หรืออักขระคาถา เป็นต้น

พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกกลองยาว ได้แก่ พิธีการค้ำบครุ และพิธีไหว้ครุประจำปี การค้ำบครุถือว่าเป็นพิธีการแรกของการเริ่มความเป็นศิษย์เป็นครูต่อกัน ผู้ที่ต้องการฝึกกลองยาว จะมาขอฝากตัวเรียนกับครู โดยครูจะบอกระเบียบหรือข้อปฏิบัติในการเป็นศิษย์หรือระเบียบการฝึกซ้อมของคณะให้ผู้ที่มาฝากตัวขอเป็นศิษย์ได้รับทราบและให้ปฏิบัติโดยเคร่งครัด ถ้าครูเห็นว่าผู้ที่มาฝากตัวขอเป็นศิษย์เป็นผู้มีความตั้งใจดีและสามารถฝึกหัดได้ก็จะรับไว้เป็นศิษย์ และถ้าผู้มาฝากตัวขอเป็นศิษย์เห็นว่าตนไม่สามารถปฏิบัติตามข้อปฏิบัติหรือระเบียบได้ ก็จะได้เปลี่ยนการตัดสินใจได้ทัน ส่วนพิธีไหว้ครุประจำปีของคณะกลองยาวนั้น เป็นพิธีที่เกิดขึ้นหลังจากที่ศิษย์ได้ฝึกหัดความรู้เกี่ยวกับกลองยาวแล้ว นิยมกำหนดให้จัดในเดือนห้า ช้างขึ้น วันพฤหัสบดี สัปดาหิใดก็ได้ ใช้พระพุทธรูปเป็นประธานในพิธีเพียงองค์เดียว มีการจัดเตรียมเครื่องสังเวทครุไว้บนผ้าขาวหน้าพระพุทธรูป ผู้ร่วมพิธี ได้แก่ ผู้เล่นกลองยืน ผู้เล่นกลองรำ นักดนตรี ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีความศรัทธาในคณะกลองยาวนั้น ๆ จะมาชุมนุมกันที่บ้านหัวหน้าคณะกลองยาวเพื่อร่วมพิธีไหว้ครุและทำบุญร่วมกัน พิธีมีการบูชาพระรัตนตรัย อ่านโองการไหว้ครุ เจริญครุ ถวายเครื่องสังเวท ประโคมกลองยาวและรำกลองยาวถวายครูลาเครื่องสังเวท และอ่านโองการส่งครุ จึงจบพิธี หลังจากนั้นจึงทำบุญเลี้ยงพระ ถวายจตุปัจจัยพระ และผู้ร่วมพิธีรับประทานอาหารร่วมกัน

จะเห็นได้ว่าพิธีเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อเกี่ยวศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และความเชื่อเกี่ยวกับผีผสมปนกัน ความเชื่อในเรื่องพระรัตนตรัยเป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ ความเชื่อในการเคารพเชื่อฟังครูก็อาจได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธเช่นกัน เนื่องจากศาสนาพุทธถือว่าครูเป็นผู้มีพระคุณต่อศิษย์ เป็นทิศหนึ่งของบุคคลในเรื่อง “ทิศทั้งหก” ซึ่งทิศในความหมายของศาสนาพุทธนั้นหมายถึงบุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรา คือผู้ที่เราควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามหน้าที่ โดยจัดให้ครูอาจารย์เป็นทิศเบื้องขวา (ทักษิณาทิศ) และกำหนดให้ผู้เป็นศิษย์ฟังปฏิบัติต่อครูด้วยความเคารพ เช่น การลุกขึ้นยืนรับ เข้าไปคอยรับใช้ เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน อุปัฏฐาก ประณินิตท่าน ตั้งใจเรียนศึกษาเล่าเรียนด้วยความเคารพ เป็นต้น และในทางกลับกันผู้เป็นครูอาจารย์ก็พึงอนุเคราะห์ตอบต่อศิษย์ด้วยการให้คำแนะนำที่ดี บอกริชาความรู้แก่ศิษย์โดยไม่ปิดบัง ยกย่องศิษย์ให้ปรากฏแก่เพื่อนฝูง และปกป้องศิษย์จากอันตรายจากทุกทิศทาง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าครูนั่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ศิษย์ได้มีความรู้และมีอาชีพ จึงเป็นเหตุให้ผู้ที่เป็นศิษย์ในสังคมกลองยาวมีค่านิยมในการกตัญญูตเวทีต่อผู้ที่เป็นครู ทั้งครูที่เสียชีวิตไปแล้วและครูที่ยังมีชีวิตอยู่ ความเชื่อที่มีอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ได้แก่ ความเชื่อเรื่องฤกษ์หรือวันเวลา การอ่านโองการ และการอัญเชิญครูดนตรีที่เป็นเทพหรือเทวดา เป็นต้น ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับผีนั้น ได้แก่ การอัญเชิญครูดนตรีที่เสียชีวิตไปแล้ว และพิธีการสังเวชอาหาร เป็นต้น

พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการตีกลองยาว ได้แก่ พิธีไหว้ครูก่อนทำการแสดงกลองยาว การเสกเป่าคาถาอาคมก่อนการแสดง และพิธีกรรมหลังการบรรเลง จะเห็นได้ว่าพิธีเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อของศาสนาพุทธผสมกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และความเชื่อเกี่ยวกับผี ซึ่งนับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่พบได้ทั่วไปในสังคมไทยโดยเฉพาะในพิธีไหว้ครูดนตรี พิธีไหว้ครูก่อนทำการแสดง ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่นักดนตรีและนาฏศิลป์ของไทยได้ยึดถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณ เป็นพิธีกรรมที่อาจเกิดด้วยสาเหตุที่สังคมไทยได้ให้ความสำคัญและยกย่องผู้ที่เป็นครูอย่างมาก ความเคารพนับถือครูนี้นับเป็นคตินิยมทางศาสนาพุทธ ซึ่งอิทธิพลของแนวคิดเรื่องความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณนี้ได้หยั่งรากลึกในความรู้สึกนึกคิดและถือเป็นวิถีแบบไทยที่แสดงเอกลักษณ์ไทยได้อย่างชัดเจน อันเป็นผลมาจากการได้รับการอบรมสั่งสอนให้เคารพผู้ใหญ่ ผู้มีพระคุณ และจากธรรมเนียมปฏิบัติในอาชีพ เป็นต้น การไหว้ครูก่อนการแสดงกลองยาว นอกจากจะเป็นการระลึกถึงคุณของครูดนตรี เพื่อความเป็นสิริมงคล และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในคณะกลองยาวแล้วยังเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงคตินิยมทางจารีตประเพณีของไทย ในด้านการมีสัมมาคารวะและเคารพนบนอบต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่คนไทยเราถือปฏิบัติกันมาช้านาน นอกจากนี้ อิทธิพลจากความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูยังพบได้ในพิธีไหว้ครูในขั้นตอนของการทำพิธีบวงสรวงคาถา และการอัญเชิญครูที่เป็นเทพเทวดา ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับผี ได้แก่ การอัญเชิญครูดนตรีที่เสียชีวิตแล้ว และพิธีการสังเวชอาหารและเหล้า เป็นต้น ส่วนพิธีกรรมหลังการบรรเลงนั้น จะมีการพนมมือยกขึ้นไหว้ครูและสิ่งศักดิ์สิทธิ์หลังสิ้นสุดการแสดง เพื่อเป็นการขอบคุณครูและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากนักแสดงกลองยาวเชื่อว่าบันดาลให้การแสดงกลองยาวสำเร็จด้วยดี ทำให้ผู้แสดงทั้งนักดนตรีและนางรำทุกคนปลอดภัยจากการแสดง ส่วนการเสกเป่าคาถาอาคมก่อนการแสดงนั้นเป็นความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์หรือเวทมนต์คาถา เป็นต้น

2.2 บทบาทของกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ กลองยาวเป็นศิลปะพื้นบ้านที่มีการเล่นหรือแสดงในจังหวัดนครสวรรค์มานานแล้ว กลองยาวได้รับความนิยมจากชาวนครสวรรค์ทั้งผู้ดูและผู้เล่น ทำให้กลองยาวเข้าไปมีบทบาทร่วมในสังคมชาวนครสวรรค์ด้านต่าง ๆ ได้แก่ บทบาทด้านพระพุทธศาสนา บทบาทด้านประเพณี บทบาทด้านการศึกษา บทบาทด้านการกีฬา บทบาทด้านการแสดงพื้นบ้าน บทบาทด้านอาชีพ บทบาทด้านสัญลักษณ์ในการสื่อสาร บทบาท

ด้านการแสดงฐานะของบุคคล และบทบาทด้านการบันเทิง บทบาทของกลองยาวโดยทั่วไปแล้วพบว่านิยมใช้ในการแห่ในงานหรือกิจกรรมที่เป็นมงคล และหรือกิจกรรมที่ต้องการสร้างบรรยากาศเพื่อปลุกใจกลุ่มชนให้เกิดความสนุกสนานครื้นเครงสร้างความอบอุ่นแก่จิตใจ ดังนี้

บทบาทด้านพระพุทธศาสนา มีการใช้กลองยาวบรรเลงในชบวนแห่หน้าในงานบวช งานแห่เทียนพรรษา งานกฐิน งานผ้าป่า และงานเฉลิมฉลองถาวรวัตถุพุทธศาสนา ทั้งนี้ อาจเนื่องจากวงกลองยาวได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมดนตรีมาจากวัฒนธรรมอินเดียที่มาพร้อมกับศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ในรูปแบบของปัญจดุริยางค์ ซึ่งเดิมในประเทศอินเดียนิยมใช้วงดนตรีชนิดนี้เพื่อกิจกรรมของทหาร โดยใช้บรรเลงปลุกใจและให้จังหวะเมื่อยามตราทัพ ต่อมาได้นำมาใช้เป็นดนตรีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ นำชบวนเสด็จ ประโคมเวลาผลัดยาม และใช้เมื่อเสด็จออกขุนนาง ต่อมาพระมหากษัตริย์ทรงใช้เป็นเครื่องนำเสด็จพระบรมสารีริกธาตุ ประโคมเป็นพุทธบูชา และใช้บรรเลงในการประกอบศาสนกิจต่าง ๆ เพื่อปัดเสนียดจัญไรและก่ออาวมณิให้เป็นมงคล (ไมเคิล ไรท์, 2535: 125-126) บทบาทและลักษณะของปัญจดุริยางค์ดังกล่าว ต่อมาจึงเกิดการรับและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน เมื่อชาวนครสวรรค์ได้รับเข้ามาก็อาจมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงบางประการ เช่น จังหวะ ทำนอง เครื่องดนตรี และการประสมวง จนเกิดอัตลักษณ์ทางดนตรีเป็นวงกลองยาวแบบชาวนครสวรรค์ดังปัจจุบัน และปรับปรุงบทบาทหรือโอกาสในการใช้บรรเลงเพื่อให้เหมาะสมกับชุมชนและสังคม โดยนำมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนโดยยังคงใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา กิจกรรมที่เป็นมงคลและหรือกิจกรรมที่ต้องการสร้างบรรยากาศเพื่อปลุกใจกลุ่มชนให้เกิดความสนุกสนานครื้นเครงสร้างความอบอุ่นแก่จิตใจ

บทบาทด้านประเพณี เนื่องจากมีการใช้กลองยาวในการแห่หน้าชบวนกิจกรรมในชุมชนที่เป็นงานบุญหรืองานมงคล ต่อมาจึงได้กลายเป็นแบบแผนในการปฏิบัติ เนื่องจากชุมชนหรือสังคมเห็นว่าดีหรือเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคมและมีการปฏิบัติสืบต่อกันมานาน จึงทำให้บทบาทของกลองยาวกลายเป็นส่วนหนึ่งของงานประเพณี หรือกลายเป็นประเพณีในที่สุด เช่น มีการใช้กลองยาวบรรเลงในงานประเพณีสงกรานต์ งานแต่งงาน (แห่ชบวนขันหมาก) และงานบวช เป็นต้น ปราภฏการณนี้สอดคล้องกับงานนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ ที่บันทึกว่า

“...แต่ยังมีเครื่องเล่นสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งการแห่หน้าจะเว้นไม่ได้เลยถึงแม้ว่าเปนการแห่อย่างเร็วที่สุด จะไม่มีเครื่องแห่อย่างอื่นเลย ก็ยังคงมีสิ่งนั้นอยู่สิ่งหนึ่งไม่ขาดไปได้เลย สิ่งสำคัญที่ว่านี้คือ เถิดเทิง พวกเถิดเทิงนั้น มีกลองยาวสามใบฤาสี่ใบ และมีฉาบมีฆ้องกับมีคนตีกรับมาก ๆ คนตพายกลองนั้นแต่งตัวตามปรกติบ้าง แต่งเปนตลกถึงเขียนหน้าเขียนตา

ก็มีบ้าง เวลาตีนั้นก็ทำท่าทางแปลกต่าง ๆ จะให้เป็นการชันการประหลาด กลองนั้นตีด้วยมือบ้าง เอาสอกกระทู้บ้าง บางทีสบท่าเหมาะอย่างอุกฤษฐูเข้า ลงนอนกลิ้งตีไปแล้วลุกขึ้นยืนตีต่อไปอีกก็มี เกิดเท็งนั้นมักอยู่ตรงหน้าเจ้านาค การแห่นาคนี้ถ้าไม่มีเกิดเท็งแล้ว คนดูเกือบจะไม่รู้สีกว่าแห่นาค...” (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมติอมรพันธุ์ อ่างถึงโน เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และเอนก นาวิกมูล, 2532: 171)

บทบาทด้านการศึกษา เนื่องจากหน่วยงานด้านการศึกษาในจังหวัด นครสวรรค์ได้มองเห็นคุณค่าของศิลปะกลองยาวพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์ จึงได้มีการบรรจุเนื้อหาของศิลปะกลองยาวพื้นบ้านให้อยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ มีการจัดการเรียน การสอนตีกลองยาวและการรำกลองยาวให้แก่นักเรียนนักศึกษาในสังกัด เนื่องจากเชื่อว่าการศึกษาคือกระบวนการในการสืบทอดภูมิปัญญา ค่านิยม และวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ ของสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งได้ เหตุดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนนักศึกษาที่ได้เรียนกลองยาว เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและเกิดเจตคติที่ดีต่อศิลปะกลองยาวพื้นบ้าน ซึ่งต่อมาเมื่อเยาวชนเหล่านี้ได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และให้การส่งเสริมสนับสนุนศิลปะกลองยาวพื้นบ้านต่อไป

บทบาทด้านการกีฬา มีการนำเอาวงกลองยาวเข้ามาใช้ในการแห่หน้าขบวน การเดินแถวของนักกีฬาที่จัดภายในโรงเรียน หรือกีฬาที่จัดภายในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งแต่เดิมแล้ว จะมีการใช้วงโยธวาทิต (military band) บรรเลงนำขบวนการเล่นแถวของนักกีฬา ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจากกลองยาวเป็นเครื่องดนตรีประเภทจังหวะ และการประสมวงของกลองยาวนั้นประกอบด้วยเครื่องประกอบจังหวะต่าง ๆ เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ และเครื่องดนตรีที่บรรเลงเป็นทำนองคือ ปี่ชวาหรือปี่ในหรือแตรวง ดังนั้นจึงสามารถประสมวงในการดำเนินทำนองและจังหวะดนตรีได้ อย่างครั้นเครื่องสนุกลาน และด้วยเหตุที่วงกลองยาวได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมดนตรีมาจากวัฒนธรรม อื่นเดียวในรูปแบบของปัญญาดุริยางค์ ซึ่งมีบทบาทใช้ในกิจกรรมของทหารเช่นเดียวกับบทบาทหลัก ของวงโยธวาทิต อีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์ได้ร่วมมือกันฟื้นฟูศิลป วัฒนธรรมพื้นบ้านนครสวรรค์ ดังนั้นจึงมีการนำเอาวงกลองยาวมาใช้ในกิจกรรมการเล่นแถวของ นักกีฬา นอกจากนี้ยังมีการนำเอาวงกลองยาวมาใช้ในการแสดงในพิธีเปิดหรือพิธีปิดการแข่งขัน กีฬาโดยแสดงในรูปแบบของการรำกลองยาว และมีการนำเอาวงกลองยาวมาใช้ดีเป็นจังหวะ ประกอบการออกกำลังกายที่เรียกว่า “กายบริหารชุดฤๅษีตัดตน” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของ จังหวัดนครสวรรค์

บทบาทด้านการแสดงพื้นบ้าน การแสดงกลองยาวของชาวนครสวรรค์ในอดีต จัดเป็นการละเล่นพื้นบ้านซึ่งจะเล่นตามเทศกาลซึ่งเป็นประเพณีนิยมในท้องถิ่น โดยมีจุดมุ่งหมาย

ในการรับใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและเพื่อความรื่นเริงในฤดูกาล โดยไม่เป็นอาชีพ หรือเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพเป็นหลัก ต่อมาเมื่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลง มีความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น การให้ความสำคัญของพิธีกรรมจึงเริ่มลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ การละเล่นจึงได้ปรับเปลี่ยนเป็นการแสดงที่ไม่จำกัดโอกาสตามฤดูกาลดังอดีต มีการนำเอากลองยาวมาใช้แสดงในการต้อนรับบุคคลหรือคณะบุคคลสำคัญ ๆ ที่มาเยือนหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ และใช้เป็นการแสดงในพิธีเปิดหรือพิธีปิดการแข่งขันกีฬา โดยแสดงในรูปแบบของการรำกลองยาว

บทบาทด้านอาชีพ เมื่อสังคมมีความต้องการให้มีการเล่นกลองยาวในงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น กลุ่มชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถในกลองยาวจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นคณะกลองยาวอาชีพ ร่วมกันคิดปรับปรุงรูปแบบการแสดงเพิ่มเติมให้นำสนใจยิ่งขึ้น และรับภาระว่าจ้างจากประชาชนทั่วไป มีการจ้างให้คณะกลองยาวไปแสดงในงานบุญงานมงคลต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดเสมอ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลงานบวช (ก่อนวันเข้าพรรษา) และงานแต่งงาน (หลังวันออกพรรษา) งานทำบุญผ้าป่า งานทำบุญกุฐิน งานประเพณีสงกรานต์ และเมื่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์ได้ร่วมมือกันฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนครสวรรค์ กลองยาวจึงมีโอกาสได้แสดงมากขึ้นโดยมีผู้มาว่าจ้างให้แสดงในพิธีต้อนรับบุคคลหรือคณะบุคคลสำคัญ ๆ ที่มาเยือนหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ และใช้เป็นการแสดงในพิธีเปิดหรือพิธีปิดการแข่งขันกีฬาโดยแสดงในรูปแบบของการรำกลองยาว ถึงแม้ว่าการแสดงกลองยาวจะปรับเปลี่ยนเป็นอาชีพ แต่การแสดงกลองยาวเพียงอย่างเดียวก็ยังไม่สามารถยึดเป็นอาชีพได้เนื่องจากค่าจ้างการแสดงแต่ละครั้งโดยเฉลี่ยได้ไม่มาก เมื่อแบ่งค่าจ้างการแสดงให้แก่สมาชิกในคณะแล้วสมาชิกแต่ละคนจะได้ค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่น้อยมาก อีกทั้งการแสดงกลองยาวโดยมากมักจะมียานเฉพาะช่วงเทศกาล เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานทำบุญกุฐิน เมื่อผ่านช่วงเวลานี้แล้วจะมีผู้มาว่าจ้างการแสดงน้อยมาก การแสดงกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ได้เริ่มเสื่อมความนิยมลงตั้งแต่ พ.ศ.2524 เป็นต้นมา สาเหตุหลักเนื่องมาจากการเสื่อมความนิยมในศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย อันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลง จึงทำให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมา เช่น สังคมเริ่มนิยมดนตรีและวงดนตรีประเภทอื่นที่มีความทันสมัยมากกว่าวงดนตรีไทย และวงดนตรีพื้นบ้าน ผู้แสดงซึ่งเป็นสมาชิกคณะกลองยาวอายุมากขึ้นจึงเลิกแสดง เปลี่ยนอาชีพ ย้ายถิ่นที่อยู่ และผู้เป็นทายาทไม่สืบทอดความรู้หรือไม่สืบทอดอาชีพกลองยาวพื้นบ้านต่อจากพ่อแม่ ปัจจุบันดังกล่าวทำให้การประสมวงของคณะกลองยาวไม่สมบูรณ์เนื่องจากขาดผู้เล่นเครื่องดนตรี เมื่อความนิยมดนตรีพื้นบ้านในสังคมลดน้อยลง งานประเพณีหรืองานต่าง ๆ ในชุมชนที่ต้องการกลองยาวหรือดนตรีพื้นบ้านไปแสดงก็ลดลงตามลำดับ ส่งผลให้คณะกลองยาวในท้องถิ่นมี

งานแสดงน้อยลงจนทำให้ไม่สามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ คณะกลองยาวต่างทยอยกันยุบเลิก คณะของตนไปในที่สุด ปัจจุบันคงเหลือคณะกลองยาวอาชีพ ที่ยังดำเนินการแสดงกลองยาวเป็น อาชีพเพียง 2 คณะ คือ คณะนายล้วน จิวสุข ที่ตำบลสระทะเล และคณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ ที่ตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จึงพบว่าสภาพการณ์ของคณะกลองยาวใน จังหวัดนครสวรรค์ปัจจุบันดำรงอยู่เพียงการอนุรักษ์และสืบสานในคณะกลองยาวและใน สถานศึกษาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น

บทบาทด้านสัญลักษณ์ในการสื่อสาร เครื่องดนตรีที่ชาวเอเชียในภูมิภาค อุษาคเนย์นำมาบรรเลงประกอบพิธีกรรม มักพบว่ามีใช้กลองและฆ้องเป็นเครื่องดนตรีหลัก ในการบรรเลง เนื่องจากมีความเชื่อว่าเสียงมีอำนาจมีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นสิ่งที่สามารถใช้ติดต่อกับ เทวดาหรือผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้รับทราบการกระทำของมนุษย์หรือเพื่อร้องขอให้ช่วยเหลือ การต่าง ๆ (ปราณี วงษ์เทศ, 2536: 252- 292) สังคมและวัฒนธรรมชาวนครสวรรค์นั้นถือว่ากลองยาว เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงความยินดี ความสนุกสนาน และความเป็นสิริมงคล ดังนั้นจึงพบว่า การบรรเลงกลองยาวจะบรรเลงเฉพาะในงานมงคลเท่านั้น การบรรเลงกลองยาวในชบวน แห่ขันหมากที่ฝ่ายชายแห่ไปบ้านของฝ่ายหญิงเพื่อสู่ขอแต่งงานเป็นภรรยาของฝ่ายชายนั้นถือว่าเป็น สัญลักษณ์ที่สื่อสารให้คนในสังคมทราบว่ากำลังมีเหตุการณ์ที่ฝ่ายชายกำลังจะไปสู่ขอ ฝ่ายหญิงแต่งงาน เป็นการป่าวประกาศให้ทราบทั่วกัน พิธีนั้น ๆ กำลังจะเริ่มขึ้นแล้ว ซึ่งเสียงกลองยาว ที่บรรเลงรวมทั้งการร้องรับร้องส่งกันในวงกลองยาวนั้นเป็นเสียงที่ตั้ง ดังนั้นไม่ว่าใครจะอยู่ที่ไหน ในชุมชนจึงควรจะได้ยินเสียงกลองยาวที่บรรเลงและเสียงชบวนแห่ขันหมาก เสียงที่บรรเลงจาก วงกลองยาวจึงเป็นสัญลักษณ์ที่แจ้งหรือเตือนให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานของทั้งฝ่ายชายและ ฝ่ายหญิงสามารถรับทราบและอาจขัดขวางพิธีดังกล่าวได้ทัน ดังนั้นหากไม่มีใครมาขัดขวาง ก็เป็นการแสดงนัยว่าบุคคลต่าง ๆ ในสังคมนั้นเห็นชอบแล้ว

บทบาทด้านการแสดงฐานะของบุคคล กลองยาวเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ของชาวนครสวรรค์ นิยมใช้ในพิธีกรรมของชาวบ้านที่ต้องอาศัยชนหมู่มาร่วมแสดงพลังแห่ง ความสามัคคี เฉลิมฉลอง ชื่นชมยินดี เช่น งานบุญ งานบวช งานแต่งงาน และงานเฉลิมฉลอง ถาวรวัตถุของพุทธศาสนา เป็นต้น การจัดงานใดที่มีคณะกลองยาวมาบรรเลงในงานหรือในชบวนแห่ จะบ่งบอกว่างานนั้นเป็นงานมงคล เป็นงานที่ยิ่งใหญ่และมีเกียรติ เป็นงานที่มีผู้ร่วมอนุโมทนาผลบุญ หรือการกระทำนั้น ๆ แสดงให้เห็นสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของเจ้าของงานว่าเป็นผู้มีฐานะ มั่งคั่ง เป็นบุคคลมีชื่อเสียงหรือเป็นบุคคลที่สำคัญในชุมชน

บทบาทด้านการบันเทิง กลองยาวเป็นสัญลักษณ์ของความรื่นเริงและ การแสดงความยินดี การละเล่นกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ถือว่าเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่ให้

ความบันเทิงแก่ชุมชน เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถร่วมแสดงความรู้สึกยินดีกับงานมงคลหรืองานบุญต่าง ๆ ที่จัดได้ เช่น งานแห่ناع แห่งองค์กฐิน แห่งองค์ผ้าป่า และแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น งานบุญเหล่านี้เป็นกิจกรรมร่วมของคนในชุมชน ชาวบ้านในชุมชนทุกคนมีอิสระเสรีในการแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับเสียงจังหวะของกลองยาวที่บรรเลงและเครื่องประโคมต่าง ๆ มีจังหวะลีลาและทำนองรุกร้าใจผู้ที่ได้ฟัง อีกทั้งมีผู้พอรำประกอบเสียงดนตรีที่บรรเลง จึงทำให้บรรยากาศของงานเกิดความสนุกสนานเชิญชวนให้ผู้ที่ได้ยินได้เห็นเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่จัด การจัดงานใดที่มีการใช้กลองยาวในขบวนแห่งานมงคลหรืองานบุญต่าง ๆ ชาวบ้านทั่วไปสามารถเข้าร่วมร้องรำกับขบวนแห่ได้ตลอดเส้นทางของขบวนแห่หรืออาจเข้าร่วมร้องรำไปกับขบวนแห่จนถึงวัด บ้าน หรือสถานที่ ๆ เป็นจุดหมายปลายทางของขบวนแห่ได้อย่างสนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีการนำเอากลองยาวมาใช้เป็นการแสดงต้อนรับบุคคลหรือคณะบุคคลสำคัญ ๆ ที่มาเยือนหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ และใช้เป็นการแสดงในพิธีเปิดหรือพิธีปิดการแข่งขันกีฬาในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งสามารถสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ที่ได้ดูได้เห็นการแสดง

3. วิเคราะห์จังหวะที่ใช้ในการตีกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

จังหวะที่ใช้ในการตีกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่ามีจำนวน 12 จังหวะ ได้แก่ จังหวะหนึ่งป้อม จังหวะสองป้อม จังหวะสามป้อม จังหวะสี่ป้อม จังหวะสามเป็ง จังหวะเร็ว จังหวะกราว จังหวะเซ็งกลองยาว จังหวะสองเป็ง จังหวะเดิน จังหวะม้าย่องกลองยาว และจังหวะมานัด เมื่อวิเคราะห์ในด้านโครงสร้างจังหวะ ประโยคจังหวะ และการแปรจังหวะ มีส่วนที่สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 โครงสร้างจังหวะ โครงสร้างจังหวะที่ใช้ในการตีกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นโครงสร้างที่มีความซับซ้อนน้อย โดยมีโครงสร้างจังหวะตั้งแต่ 1 ท่อนจนถึง 6 ท่อน ลักษณะโครงสร้างจังหวะกลองยาวที่พบมากมีลักษณะโครงสร้างเป็นแบบ 2 ท่อนคือ A : B ซึ่งแต่ละท่อนมีบทกระสวนจังหวะที่แตกต่างกัน การเรียงท่อนของโครงสร้างจังหวะมี 2 ลักษณะคือการเรียงแบบปกติ และการเรียงแบบซ้ำสลับท่อน โดยมี Introduction ก่อนเข้าท่อน A แรก และมี Ending อยู่ท้ายบท โครงสร้างจังหวะแต่ละจังหวะมีลักษณะเป็นรูปแบบเพลงร้อง (song form) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจังหวะกลองยาวที่ใช้ตีนั้นเป็นการตีประกอบทำนองเพลงที่บรรเลงโดยเครื่องเป่า เช่น ปี่ชวา หรือปี่ใน หรือแตรวง หรือใช้ตีประกอบการขับร้อง เป็นต้น จึงทำให้มีโครงสร้างจังหวะเป็นไปตามบทเพลงหรือบทขับร้องนั้น ๆ

3.2 รูปแบบประโยคจังหวะ รูปแบบประโยคจังหวะที่พบในจังหวะกลองยาวแต่ละจังหวะนั้นมีรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะส่วนที่เป็น Introduction และ Ending ของจังหวะแต่ละคณะจะมีกระสวนจังหวะแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่มีครูผู้สอนเป็นบุคคลต่างกัน และคณะกลองยาวแต่ละคณะต้องการความเป็นอัตลักษณ์ (identity) ของคณะตน จังหวะกลองยาวในแต่ละจังหวะส่วนใหญ่พบว่ารูปแบบประโยคจังหวะมีกระสวนจังหวะแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากความตั้งใจของผู้ที่สร้างจังหวะหรือผู้เรียบเรียงจังหวะการตีกลองยาวที่ต้องการไม่ให้เกิดความรู้สึกซ้ำซากของจังหวะ เพื่อเป็นการช่วยเสริมความรู้สึกของทำนองเพลงที่เปลี่ยนไปในแต่ละท่อนเพลงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับแนวคิด (concept) ของการรำหรือการแสดงในโอกาสต่าง ๆ จังหวะบางจังหวะเช่น จังหวะกราว และจังหวะเซ็ง พบว่ามีรูปแบบประโยคจังหวะที่เหมือนหรือคล้ายกันในแต่ละคณะ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่คณะกลองยาวได้มีการประกวดประชันกันในกลุ่มชนอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานจึงอาจเกิดการเลียนแบบหรือเกิดการหยิบยืมทางวัฒนธรรมระหว่างกัน แต่ก็ยังคงไว้ในส่วนของ Ending เนื่องจากเป็นกระสวนจังหวะเฉพาะของแต่ละคณะ

3.3 การแปรจังหวะ การแปรจังหวะหลักที่อยู่ในท่อนกระสวนจังหวะกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์ทั้ง 12 จังหวะ มีการแปรจังหวะด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีการรวมกันดังนี้คือ การเพิ่มโน้ต การลดโน้ต การเปลี่ยนเสียงกลอง และการเปลี่ยนค่าความยาวของเสียงโน้ต เมื่อเริ่ม Introduction ของจังหวะแล้ว จะพบกระสวนจังหวะหลักเป็นกระสวนจังหวะแรกที่อยู่ตอนต้นของจังหวะ และเมื่อกระสวนจังหวะหลักได้ปรากฏขึ้นแล้วกระสวนจังหวะแปรจึงปรากฏตามหลังกระสวนจังหวะหลัก การแปรจังหวะต่าง ๆ ของแต่ละคณะกลองยาวพบว่ามีจำนวนการแปรจังหวะหลายรูปแบบประโยคจังหวะ จังหวะที่มีการแปรจังหวะน้อยที่สุดคือมีการแปรจังหวะเพียง 1 รูปแบบ ได้แก่ จังหวะหนึ่งป้อมของคณะบุญมาศิลป์ และคณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ จังหวะสามป้อมของคณะบุญมาศิลป์ จังหวะสามเป็งของคณะนายด้วน จิวสุข คณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ และคณะเขาทอง จังหวะกราวของคณะเขาทอง จังหวะเซ็งกลองยาวของคณะเขาทอง จังหวะม้าย่องกลองยาวของคณะเขาทอง และจังหวะมาเน็ดของคณะเขาทอง เนื่องจากเป็นจังหวะที่ใช้ดีเป็นจังหวะนำ หรือใช้ดีประกอบการแสดงสั้น ๆ หรือใช้ดีเป็นจังหวะประกอบการขับเสภา บทไหว้ครู เป็นต้น จังหวะที่มีการแปรจังหวะมากที่สุดคือจังหวะสี่ป้อมของคณะประพิช รุ่งเรืองศิลป์ โดยมีการแปรจังหวะ 7 รูปแบบ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นจังหวะหลักที่ใช้ดีประโคน ใช้ดีหน้าขบวน และดีเป็นจังหวะประกอบการรำกลองยาว จึงต้องการไม่ให้เกิดความรู้สึกซ้ำซากของจังหวะ เพื่อเป็น

การช่วยเสริมความรู้สึกรักของทำนองเพลงที่เปลี่ยนไปในแต่ละท่อนเพลงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับแนวคิดของการรำหรือการแสดง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องกลองยาวในสังคมและวัฒนธรรมชาวนครสวรรค์ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริม

1.1 ควรจัดให้มีการสัมมนานักวิชาการดนตรี ศิลปินกลองยาวพื้นบ้าน และผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับงานศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อทำความเข้าใจและหาแนวทางอนุรักษ์และส่งเสริมดนตรีประเภทนี้

1.2 ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา และหัวหน้าสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ควรมีนโยบายและสนับสนุนบุคลากรให้มีการจัดทำหลักสูตรกลองยาวพื้นบ้าน จังหวัดนครสวรรค์ในระดับหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากจะทำให้ครูอาจารย์ด้านดนตรีและนาฏศิลป์ที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดนครสวรรค์มีการศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับกลองยาวพื้นบ้านในชุมชนที่สถานศึกษานั้น ๆ ตั้งอยู่ เป็นการฟื้นฟูและอนุรักษ์จังหวะกลอง ทำนองเพลง และรูปแบบการรำต่าง ๆ ซึ่งเป็นของดั้งเดิมในชุมชนนั้น ๆ มิให้สูญหาย

1.3 ควรจัดให้มีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลองยาว โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ภาพถ่าย เทปเสียง และวีดิทัศน์ โดยจัดเก็บเป็นระบบสารสนเทศหรือฐานข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม และให้ผู้สนใจทั่วไปสามารถขอยืมเพื่อการศึกษาได้ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในลักษณะเครือข่ายวิชาการจัดทำโดยสถานศึกษาต่าง ๆ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ สภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และสำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น

1.4 สถานศึกษาควรเชิญศิลปินพื้นบ้านมาเป็นวิทยากร สอนหรือสาธิตความรู้ด้านกลองยาวพื้นบ้านให้แก่นักเรียน นักศึกษา หรือครูอาจารย์

1.5 หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชนภายในจังหวัดนครสวรรค์ ควรร่วมมือกันจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมกลองยาวพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์ เช่น การจัดประกวดการบรรเลงกลองยาว และการรำกลองยาว ในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยแบ่งตามอายุหรือชั้นการศึกษา เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และระดับ

ประชาชนทั่วไป เป็นต้น เนื่องจากการประกวดทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดการพัฒนารูปแบบ การแสดง และทำให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.6 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมในจังหวัดนครสวรรค์ ควรส่งเสริม ให้ประชาชน หน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ร่วมกันฟื้นฟูให้มีการใช้กลองยาว ในวิถีของสังคมชาวนครสวรรค์ดั้งเดิมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการใช้กลองยาวในขบวนแห่ต่าง ๆ เช่น ขบวนแห่เทียนพรรษา ขบวนแห่ผ้าป่า ขบวนแห่กฐิน ขบวนแห่การประกวดกระทงและ นางนพมาศ ขบวนแห่งานประเพณีสงกรานต์ ขบวนแห่ประเพณีรดน้ำดำหัวพระสงฆ์ เจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอ และใช้กลองยาวเป็นการแสดงในโอกาสต่าง ๆ

1.7 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางศิลปะและวัฒนธรรมในจังหวัดนครสวรรค์ ควรสนับสนุน บุคคลที่มีผลงานดีเด่น ด้วยการสรรหาบุคคลดีเด่นทางศิลปวัฒนธรรมสาขาการแสดงพื้นบ้าน เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติคุณผู้แสดงชาวบ้านให้เป็นศิลปินพื้นบ้านดีเด่นจังหวัดนครสวรรค์ เช่นการ มอบโล่เชิดชูเกียรติคุณหรือเกียรติบัตรศิลปินพื้นบ้านดีเด่น เป็นต้น เนื่องจากจะมีผลให้การแสดง พื้นบ้านและศิลปินพื้นบ้านได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น และเพื่อให้ศิลปินพื้นบ้านเกิดความ ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน และเต็มใจที่จะถ่ายทอดการแสดง พื้นบ้านตามความสามารถ เพื่อให้ศิลปะพื้นบ้านที่สืบทอดมาแต่อดีตได้สืบทอดถึงคนรุ่นหลังต่อไป

1.8 ควรสนับสนุนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างภาค เป็นการ ให้โอกาสแก่ผู้แสดงกลองยาวพื้นบ้านได้เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นตน และมีโอกาสได้ ศึกษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นอื่น เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่ตนเองมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐควรเป็นผู้รับผิดชอบด้านงบประมาณ เพื่อมิให้ศิลปินพื้นบ้านได้รับความ เดือดร้อนจากการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจในโอกาส ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับกลองยาวในครั้งนี้เป็นการศึกษากลองยาวเฉพาะใน จังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษากลองยาวในจังหวัดต่าง ๆ หรือในภูมิภาคต่าง ๆ ของ ประเทศไทย หรือศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน เกี่ยวกับวิวัฒนาการ และการแพร่กระจายของวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับกลองยาว ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นหลักในการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์พัฒนาการของเครื่องดนตรีไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในประเทศไทยอย่างยิ่ง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในด้านทำนองเพลงหรือการวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของวงกลองยาวในจังหวัดนครสวรรค์

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในด้านการเปรียบเทียบระบบเสียงของกลองยาวในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย หรือศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยกลองยาวในมิติของการสร้างงานใหม่หรือศิลปะร่วมสมัย (contemporary arts) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาศิลปะดนตรี และเพื่อเป็นทางเลือกอีกแนวทางหนึ่งในการตอบสนองความต้องการของสังคม เช่น การพัฒนาจังหวะและหรือทำนองเพลงใหม่ การพัฒนารูปแบบ (style) การเรียบเรียงเสียงประสานของวงกลองยาว และการปรับปรุงรูปแบบการประสมวงร่วมกับดนตรีตะวันตก เป็นต้น